

25.39x18.83	3	8	עמוד	ב	חלק	23/09/2011	28972399-9
המרכז האקדמי למשפט ועסקי - 26330							

בוועז סנג'רו

מעשה בשופט

תצלום: מוטי קמחי

השופט דנציגר. השופטים נענשים הרבה לפני ההרשעה או הזיכוי

העיתונים בישרו כי נפל דבר בישראל: שופט בית המשפט העליון נחקד כחשוד תחת אזהרה על ידי חוקרי משטרת ישראל. הצד החיובי שכרבר: הנה לנו הוכחה ניצחת לשלטון החוק, לשוויון בפני החוק, להעדר משוא הפנים של רשויות אכיפת החוק – המשטרה והפרקליטות. החובה לציית לחוק ולא לעבור עבירות חלה על כולנו, קטן כגדול, אפילו על שופט בית המשפט העליון. אולי אף נוכל להתפאר בכך בפני אומות העולם, כפי שהתפארנו בכמה מהלכים נאורים דומים, למשל בעובדה שדווקא אנחנו זיכינו את הצורך ג'ון דמיאניוק.

אלא שלאחר ההתפעלות הראשונית, מתגנבים ללב כמה ספקות ותהיות. מדובר בהשערות שאמנם אינן מבוססות על ידיעת כל העובדות, אך בכל זאת הן מטרידות ביותר. הזיכרון האנושי איננו מושלם, ובכל זאת נחרתו בו כמה וכמה פרשות שיש להן מכנה משותף אפשרי מדאיג.

ראשית, אזכיר דברים שאמר חוקר בכיר במשטרת ישראל: כל אדם שנערך אותו היטב, יפלו ממנו כמה קרציות. היה שר משפטים ושמו יעקב נאמן. לשונות רעות לחשו שבפרקליטות לא אהבו את היוזמות החדשות שלו ולא שמחו, בלשון המעטה, כשהתמנה לשר. זמן קצר לאחר מינויו (הראשון) לתפקיד, נאמן הואשם במסירת פרט שקרי בתצהיר ונאלץ לפרוש מתפקידו. לימים התברר שלא היה ממש בהאשמה ונאמן זוכה בבית המשפט. ואולם הדחתו מהתפקיד התגבשה כבר בשלב החקירה.

היה שר משפטים ושמו חיים רמון. לשונות רעות לחשו שבפרק

החליט לפסול ראייה שהשיגה המשטרה שלא כדיון, ואלה רק כמה רוגמאות. הוחלט לחקור אותו כחשוד בנר-גע לפעילותו כעורך דין לפני מינויו לשופט, בעת שייצג את עיריית בת ים, בתקופת כהונתו של ראש העיר שלמה לחיאני. השופט נאלץ לצאת לחופשה והעיתונים מסרו מפי מקורות יודעי דבר שספק אם ישוב לתפקידו. לצערי, מניסיון העבר, איני סומך עוד על רשויות אכיפת החוק שהחלטה לחקור

היה שופט בבית המשפט העליון, שסמוך למינויו לתפקיד העז לפסוק כמה פסיקות ליברליות לגבי חשודים ונאשמים; פסיקות מן הסוג שבעולם נהוג לכנות אותן "הליך הוגן" (due process) ולא מסוג "מלחמה בפשיעה" או "חוק וסדר" (control crime). במשטרה ובפרקליטות לא ראו נחת מהשופט. רק באחרונה החליט על עיכוב ביצוע מאסרו של משה קצב עד להחלטה בערעורו; ובתיק אחר

ליטות לא שמחו מהמינוי שלו (אולי הגיע הזמן לאפשר לאנשי הפרקליטות למנות את שר המשפטים?). רמון אכן עבר עבירה כשנישק אשה ללא הסכמתה. עם זאת יש לתמוה על המשאבים הנדיבים שהקצו המשטרה והפרקליטות לחקירה, שכללו אפילו שליחת חוקרים לגבות עדות בחו"ל. לא מעט תיקים של פשעים חמורים אינם זוכים להקצאת משאבים כזאת. השר סולק מכהונתו בבושת פנים.

ואתו כחשוד היתה מחויבת המציאות. יוזכר כי לחיאני עצמו עורדנו בגדר חשוד, שאמורה לחול עליו הזקת ההיפותזה. יוזכר כי אפילו אם יורשע לחיאני בעבירה כזאת או אחרת, אין פירוש הרבר שכל מי שהיה כסביבתו – לרבות עורכי הדין שייצגו את עיריית בת ים – היה מעורב בעבירה.

טחנות הצדק טוחנות לאט. השופטים ונאשמים נענשים – מבחינה מעשית – הרבה לפני ההרשעה או הזיכוי. נהוג לומר כי ההליך המשפטי הוא העונש. במקרה הנוכחי חלפו כחודשיים ועדת התבשרנו שהמשטרה ממליצה לסגור את תיק החקירה נגד השופט מחוסר אשמה.

ואולם נזק משמעותי כבר נגרם מעצם ההחלטה לחקור את השופט באזרה. רבים ודאי מיהרו להגיה בקונפורמיות לא מוצדקת שאין עשן בלא אש. הציבור נאלץ להפסיד (בינתיים) שופט ליברלי בתחום שבו רבים מאוד השמרנים, שהיה לחשודים ולנאשמים אין לזכר שיגן עליהם.

יש לשקול לשנות את החקיקה וההלכה המאפשרות למשטרה ולפרקליטות לנקוט הליכים כלפי נבחרים ציבור ושופטים בזמן כהונתם, בלא מנגנון פיקוח משמעותי, כגון החלטה שיפוטית. זאת משום שהליכים כאלה, בפועל, כמוהם כהדחה מן התפקיד. ומי כיוון שכל החלטה להעמיד אדם לדין היא דרמטית וצפויה להסב לו נזק כבר ובלתי הפיך – גם כשמדובר באזרח מן השורה – דצוי מאוד לקבוע מנגנון שיבטיח פיקוח שיפוטני או לפחות אפשרות ערעור, גם על החלטה כזאת.

פרופ' סנג'רו הוא ראש החטיבה למשפט פלילי ולקרימינולוגיה במרכז האקדמי למשפט ולעסקים